

„Felmondtak — kellenek!”

A Független Színpad megtartotta első előadását

Tegnap délelőtt a Deák gimnáziumban megtartotta első előadását a Független Színpad.

A hír azt is jelenti, hogy az ugyancsak tegnap délig főnálló lehetőséggel nem éltek a színészek: azt az ajánlatot, hogy — Ruszt József és négy munkatársa kivételével — visszaveszik őket „há bocsánatot kérnek”, nem fogadták el. Egyedül Kovács Zsolt, a kitünő, népszerű, már hét éve Szegeden játszó művész kérte visszavételét, mint mondta, elsősorban családi okokból (felesége, Janisch Éva színművész a prózai társulat „bentmaradt” tagja; gyermekük egy éves múlt), de megtartva azt a hitét, hogy a fölmondott színészek az igazságukat keresik.

Kihez hűségesek a többiek? Barta Márta, Bagó Bertalan, Both András, Fehér Júlia, Galbenisz Thomasz, Hegedűs Zoltán, Juhász Károly, Kalocsay Miklós, Kaszás Géza, Kolti Helga, Németh Gábor, Olasz Agnes,

Szervét Tibor, Zámbo Lilla egyöntetűen azt mondták, rossz a kérdés. Az a rosszindulatú, s a színházi társulatot manipuláló föltételezés van mögötte, hogy mesterük, Ruszt József „védelmében” és befolyására folyamodtak a kollektív fölmondás eszközhöz.

A valódi ok a következő: valamennyien — az akkor még egységes prózai társulat — úgy tudták, hogy szavazatlakut figyelembe veszi a színházat fönttartó tanács, és kívánságuk szerint Ruszt lehet a főrendezőjük; de nem így történt. A színészek szakmai és erkölcsi elvekhez, önbecsülésükhöz ragaszkodtak, amikor fölmondtak, és annak a közönségnek az érdekeit vették tekintetbe, amelyek ennek a Ruszt-vezette társulatnak az előadásaira váltott bérleteket, és vásárolt jegyeket. Munkakönyvükben (december 11-ei dátum) a „kilépett” bejegyzéssel az általuk legelőbbre értékelt, rangos szakmai színvonalon jegyzett

színházért — és nem valakik ellen, vagy mellett — vállalták a létbizonytalanságot, az egzisztenciális fenyegetettséget. Mivel a „színházvezetés” nem volt módjuk tárgyalni (az igazgató csak egyenként volt hajlandó fogadni őket), bár háromszor is megkísérelték, és tekintélyes közvetítők is akadtak, nem láttak más utat, mint-hogy kitartanak saját adott szavuk és vállalásuk mellett; megpróbálják a Független Színpadot fönttartani és játszani — Szegeden.

A tegnap déli Antigoné-előadást Ruszt zalaegerszegi „beavató színházának” mintájára abszolvták — a Deák gimnázium diákjainak láthatóan lelkes részvételével. A következő időszakban új produkciót próbál a Független Színpad a rendelkezésükre bocsátott JATE-klubban. A városban plakátok jelentek meg, a „függetlenek” névsorával és a felirattal: „Felmondtak — kellenek!”

Sulyok Erzsébet

Nem toltta az expressz a gyorsot...

Szeged — Nagyállomás; 4 óra 59 perc. Szerda. Nyílik a resti ajtaja, s az első, még erősen aznapos vendég hosszúra sikerült üdvözlésébe belesipol a hangosbeszélő. „Értesítjük kedves utasainkat, hogy a mozdonyvezetők egy órás figyelmeztető sztrájkja miatt az 5 óra 18 perckor induló békéscsabai személyvonat csak 6 óra után indul...” Használó sorsra jut a fél 6-os pesti gyors is. A külsőre megszokott életet élő pályaudvaron egyébként semmi jele a sztrájknak. Tulajdonképpen csak a 3-5 percenként megismételt közlemény sulykolja a gyér utazóközönségbe: itt valami szokatlan (nem) történik.

A hárommegyes szegedi igazgatóság területén 81 személy- és 40 tehervonatot érint közvetlenül a mozdonyvezetők leállása. Darvas Tibor állomásfőnök már négy óra óta bent van. Töle tudom meg azt is, hogy a békéscsabai személyre a három működő pénztár közül egyiknél sem akartak jegyet váltani. (Jól dolgozott a tömegkommunikáció!)

Egymás melletti vágányon áll a Nyugatiba induló gyors és az expressz. A mozdonyok között 6-8 tagú társaság, a személyzet beszélget. A gyorsot Vigh József szolnoki mozdonyvezető viszi.

— Kedden este 6-kor léptem szolgálatba, Szegedre az 1 óra 20-as postát hoztam, Budapestről.

— Szolnokon mindenki egyetértett a sztrájkjal?

— A 265 mozdonyvezető közül 228-an írtunk alá. Azt mondják, itt is hasonló az arány.

— Akkor van néhány sztrájkterő.

— Sokan elcserélték a szolgálatukat, vagy szabadságot vettek ki, így nem érhet senkit vád.

— Hatkor indul. Errefelé minden csendes, de Cegléd körül már összefutnak néhány vonat. Utolérheti a gyorsot az expressz?

— Lesz fél óra előnyöm... Nem tartom valószínűnek.

— El fogom kerülni a kollégát — veszi át a szót Csik László, az expresszvonal mozdonyvezetője. — Ha nem is Félégyházán, de Nagykőrösiön már biztosan.

— Ezt miből gondolja?

— A menetirányítókól tudom. Elképzelhető, hogy egymást „toljuk be” a Nyugatiba.

Beszélgettem néhány utassal is, de egyetlen hangos szót sem hallottam. A békéscsabai személyen mindössze öten bókoltak, a pesti gyors 150 utassal futott ki. pontban hatkor. Az első érkező vonat Dorozsmáról jött, de igazi utasok helyett jobbra csak műszakijukat befejező „rendezőöket” hozott. A kinti nyugalom nem ragadt rá a forgalomirányító központra. Ott azért vib-

rált a levegő. A vasutas zsargont azonban nemcsak a nagy jöves-menes miatt nem érttem: „A tartalék fent van a harmón, a felváltómenet mehet lefelé.” Magyar fordításban, indulhat az új műszak a rendezőre. Legnagyobb fennakadást tulajdonképpen az okozta, hogy „fekve maradt” a békéscsabai személy mozdonya, ami ráért még néhány percet a tervezett indításra.

Mindent összevetve, nemigen zavarta meg a Nagyállomást ez az egy óra. Az októberi bombariadó 5 órára benitotta meg a forgalmat, tavaly augusztusban a

miskolci gyors és az olasz kamion találkozója 24 órára zárta el az egyvágányú pályát!

Délelőtt 11 órakor a vasútigazgatóságon megtudtam, hogy az országos fővonalak nagyjából „kisimultak”. Kelebia felé már akkor minden rendben volt, a szegedi vonalon csak a miskolci gyorsot várták, amely meg valahol északon szaladt belesz az egyórás leállásba. A tehervonatok többsége később, ami a decemberi áruszállítási csúcsban bizonyára nem hiányzott senkinek. A szegedi gyors 8 óra helyett 25 perc késéssel érkezett a Nyugatiba, a percnyi pontossággal induló expressz előtt pedig már tökéletesen „takarított” a MÁV.

A sztrájk elmúlt, a — lapunk hétfői számában részletesen ismertettük — követelések nem teljesültek. Azt, hogy ezután mi lesz a következő lépés, senki sem tudta nekem megmondani.

Kovács András

Denevérember

Új film

— Nézd meg a tárcáját — üvölt rá a tettetett aléltásban fekvő denevéremberre a zsebtolvájból lett „rém”-képű, gengszterszerű figura, aki egyébként Joker (Jack Nicholson) embere. Joker hatalmat akar magának az új, szűkszavú és teheteitlen polgármesterrel megáldott városban. Egyetlen ellenfele a denevérember, aki az alapképlet szerint kockára teszi férfiúi mivoltát egy bájos, ám szöke fotóriporterrel. De a denevérembert nem fogja a golyó, csak az ijedség kedvéért mindig hanyatt vágja magát.

Amit a filmben művészet néven lehet tettenérni, az a díszletezés és Jack Nicholson alakítása — amit természetesen gondolatnánk, pedig ő a gonosz. Ezért lenne, hogy a gonosz szimpatikusabb, hogy a gonosz „közelebb áll” hozzánk? Pedig a gonosz itt, aztán lövöldözik is válogatás nélkül, mérges gázt ad a művészetben gazoló múzeumlátogatókra, sávas folyadékkal céllovöldözik. Persze, mondja is, ő a gyilkolás művésze. A mesében egyedül ő a valóságos. A valóságban ő a mesés.

Mert azon mesék közé

tartozik a Denevérember, amelyben meg csak tanulság sincs, olyan mese, hogy az ember szurkol, csak nehogy a jó győzzön, mert akkor talán senki nem akarna jó lenni. Ilyen a balfácán jó, aki a toronyházak között manőverezik szuper „dízajn” géppel, aztán meg lezuhan egy templom előtt — biztossan kifogyott az üzemanyag, vagy tüszentés közben megrántotta a magassági kormányt és mélyégi lett belőle.

Vagyis rosszul áll a mesehős szénája, hiába a hímzés-hámózás, azt mondaná — színesen — a magyar ember a denevérembernek: röpülj, páva, röpülj — csak az üzemanyaggal vigyázz, mert a mesében nincsenek benzinkutak. Ha meg vannak, az már nagyon realista mese.

Úgy tűnik, a Denevérember nem más, mint a Zorro légisített, azaz felfújtt változata, ahol a pumpa állandóan belelóg a képbe, és bántja a néző szemét, aztán megújja, és arra gondol, inkább kompresszorról csinálnák, az gyorsabb, és a tenyerünkre se fagy rá az izzadság a várt izgalom hiánya miatt.

P. Sz.

Új koncepció a lakásgazdálkodásban

Szerda délelőtt a Parlament határozatával — úgy tűnik, megnyugtatóan — lezárult a vita, amely az Országgyűlés ülészakát megelőzően már hetek óta izgalomban tartotta az országot: némi kompromisszum árán zöld utat kapott a törvényhozástól a kormány lakásgazdálkodási reformkonceptiója és annak jövő évi intézkedéscsomagja. Ezzel eloszlottak azok a félelmek, amelyek még azt sem zárták ki, hogy akár a jövő évi költségvetés teljes rendszere összeomolhat a lakbéréket, lakáshiteleket érintő intézkedések okozta közfelháborodás nyomán.

A lakásgazdálkodás rendszerét felvázoló országgyűlési határozat és a kölcsönökről szóló törvényjavaslat meglepően nagy szavazatarányú parlamenti jóváhagyása arról tanúskodik, hogy az idegőrlő viták, egyeztetések után mindenki számára kielégítő megoldást dolgozott ki a kormány és az Országgyűlés.

Abban már a kezdet kezdetén sem volt vita a törvényhozás és a Minisztertanács között, hogy a lakásgazdálkodás jelenlegi rendszere beteg, s meglehetősen radikális gyógymódra szorul.

A Parlament ezt határozatában is leszögezte, hangsúlyozta, hogy a felhalmozódott problémák miatt napjainkra már társadalmi méretű feszültség alakult ki. A kormány önkritikus elemzése is rámutatott, hogy a lakáshasználók körülményeit ma már mindenki rossznak tartja. Aki bérlakásban lakik, azért elégedetlen, mert lakbéréért nem kap tisztességes szolgáltatást. Aki saját tulajdonú lakással rendelkezik, annak vagy a kamattörlesztések okoznak rendkívüli megterhelést, vagy gyermekeik szinte reménytelen lakáshoz juttatása okoz álmatlan éjszakákat. Bár a forráshiánytal küszködő állami költségvetés növekvő összegeket fordít a lakáspiac fenntartására, a helyzet mégis tartóhatatlanná vált, a reform elodázása a lakásrendszer teljes pénzügyi összeomlásával fenyeget.

Mindezeket számba véve a kormány olyan, egységes piaci helyzetet, korszerűsítést és a város premkerületeinek kereskedelmi ellátását vizsgálja. Az előterjesztések ismeretében az MSZP szegedi munkástagozata javasolja: a Marx tér teljes rekonstrukciója helyett célszerű lenne a jelenlegi lehetőségek egyszerű kihasználásával, a terület átrendezésével megteremteni a korszerűsítés feltételeit. Javasolják a kiskereskedők és kisiparosok szabad tőkekapacitásának bevonását az esetleges fejlesztésekbe. Mivel a jelenlegi piac túlszűfolt és a város sűrűn lakott területeiről nagy távolságra van, ezért javasolják a lakótelepi piacok fejlesztését Odesszában, Tarjánban, az Északi városrészen, Felsővárosban és Rókuson.

s azt is, hogy a legkedvezőtlenebb szociális helyzetben levő rétegek legalább a hajléktalanná válástól meneküljenek meg. Kulcsleme az, hogy az állam milyen mértékben vállaljon szerepet a lakáspiac alakulásában, miként módosuljanak a tulajdonviszonyok. Erre az alapkérdésre a kormány alternatív megoldást terjesztett a Ház elé, s az Országgyűlés közülük az „A” változat mellett kötelezte el magát. Ennek lényege, hogy továbbviszi azt a lakáspolitikai alapelveket, amely már az 1970-es évektől érvényesül hazánkban; eszerint az állam széles körben támogatást nyújt a tulajdonszerzéshez, amit a lakáshoz jutás és lakáshasználat általános formájának tekint. (A másik változat a tulajdonszerzéssel szemben a lakáshasználatot preferálta volna.) Az elfogadott megoldás a bérlakásokat főként azoknak a városokban élő családoknak tartja fenn, akik átmementül vagy tartósan — jövedelemhelyzetük vagy egyéb szociális körülményeik miatt — támogatásokkal sem képesek a tulajdonszerzés terheit viselni.

A jövő évi intézkedéscsomagot megvárva a Parlament mindenekelőtt arra hívja fel a kormány figyelmét, hogy a lakásgazdálkodási reform első lépéseként már jövőre meg kell kezdeni a bérlakássector átalakítását. Ezzel kapcsolatban a Parlament támogatta azt a kormányjavaslatot, hogy az állami bérlakások jövőre önkormányzati tulajdonba kerüljenek. Az önkormányzatok saját hatáskörükben határozhatják meg a bérlakások értékesítésének ütemét, feltételeit, az ingatlankezelés módját és szervezeti, a bérbeadók és a bérlők jogait, kötelezettségeit, illetve a lakberek mértékét.

A Parlament határozata értelmében az önkormányzati tulajdon bevezetésével egy időben azonnal megszűnik az ingatlankezelő szervezetek államigazgatási felügyelete, a vállalatok szolgáltatásszervezetekké alakulnak át. Kompromisszumos megállapodás született a lakbérémelek mértékéről. A Parlament azt a változatot támogatta, mely szerint a lakbéréket február 1-jétől — a lakosság terhelhetőségét figyelembe véve — átlagosan 35 százalékkal növelik. A lakbérémelek azonban differenciáltan a komfortfokozatok figyelembevételével kell végrehajtani.

AKI IDŐT NYER...

Az előzetes viták hevéből aligha következtethetett volna bárki is arra, hogy a Parlament végül is elfogadja a kormány a lakosság terheit alaposan megőrelő lakás-konceptióját. Es elfogadta. Igaz, csak részben. Ami például a hitelkamatokat illeti. A bérleti díjak ügyét ugyanis „nagyilekűen” a helyi önkormányzatokra, a tanácsokra hagyta. Azaz: vigyék el azok a balhé! (Az csak valószínű, hogy kénytelenek is lesznek „elvinni”.)

Hiába, aki időt nyer, életet nyer...

Sz. I.

Vb-ülés előtt

Piacokról, lakóház-felújításról

Ma délelőtt a városi tanács végrehajtó bizottsága egybeesett a Marx téri piac helyzetét, korszerűsítését és a város premkerületeinek kereskedelmi ellátását vizsgálja. Az előterjesztések ismeretében az MSZP szegedi munkástagozata javasolja: a Marx tér teljes rekonstrukciója helyett célszerű lenne a jelenlegi lehetőségek egyszerű kihasználásával, a terület átrendezésével megteremteni a korszerűsítés feltételeit. Javasolják a kiskereskedők és kisiparosok szabad tőkekapacitásának bevonását az esetleges fejlesztésekbe. Mivel a jelenlegi piac túlszűfolt és a város sűrűn lakott területeiről nagy távolságra van, ezért javasolják a lakótelepi piacok fejlesztését Odesszában, Tarjánban, az Északi városrészen, Felsővárosban és Rókuson.

Mivel a közeljövőben a Marx téri autóbusz-pályaudvar nem tehermentesíthető, megfontolandónak tartják a személygépjármű-forgalom korlátozását a balcsütveszélyes zsúfoltság enyhítésére.

Ugyancsak a mai vb-ülés egyik — a lakóház-felújításról szóló — napirendjéhez fűzött véleményét a Lakásbérlők Szegedi Egyesülete. „Az 1990. évi, az IKV által előterjesztett lakásfelújítási tervben is megemlített 53 millió forintnak a lakásfelújítási alapra való visszajuttatásához a lakásbérlők nevében ragaszkodunk. Tiltakozunk azon terv ellen, hogy a lakásfelújításból kivitelezői kapacitáshiányra hivatkozva visszamaradt 15 millió forintot más célra, korábban városi tulajdonban levő telkek visszavásárlására használják fel.”